

**„Жалпы билим берүү уюмдарындагы окутуу
шарттарына жана
аны уюштурууга
карата санитардык-эпидемиологиялык талаптар“
САНИТАРДЫК-ЭПИДЕМИОЛОГИЯЛЫК
ЭРЕЖЕЛЕРИ ЖАНА ЧЕНЕМДЕРИ
(КР Өкмөтүнүн 2019-жылдын 17-июнундагы № 295
токтомунун редакциясына ылайык)**

- ▶ **1. Жалпы жоболор жана колдонуу чөйрөсү**
- ▶ **2. Терминдер жана аныктамалар**
- ▶ **3. Жалпы билим берүү уюмдарын жайгаштырууга талаптар**
- ▶ **4. Жалпы билим берүү уюмдарынын аймактарына болгон талаптар**
- ▶ **5. Жалпы билим берүү уюмдарынын имаратына коюлган талаптар**
- ▶ **6. Жалпы билим берүү уюмдарынын жайларына жана жабдууларына болгон талаптар**
- ▶ **7. Аба-жылуулук режимине болгон талаптар**
- ▶ **8. Табигый жана жасалма жарыктандырууга болгон талаптар**
- ▶ **9. Суу менен камсыз кылууга жана канализацияга болгон талаптар**
- ▶ **10. Ылайыкталган имараттарда жайгаштырылган жалпы билим берүү уюмдарынын жайларына жана жабдууларына болгон талаптар**
- ▶ **11. Билим берүү процессинин режимине болгон гигиеналык талаптар**
- ▶ **12. Окуучулардын медициналык тейлөөсүн уюштурууга жана жалпы билим берүү уюмдарынын жумушчуларынын медициналык кароолоруна болгон талаптар**
- ▶ **13. Аймактарды жана жайларды санитардык кармоого болгон талаптар**
- ▶ **14. Тамактанууну уюштурууга болгон талаптар**

►1. Жалпы жоболор жана колдонуу чөйрөсү

- 1. "Жалпы билим берүү уюмдарындагы окутуу шарттарына жана аны уюштурууга карата санитардык-эпидемиологиялык талаптар" жалпы билим берүү уюмдарындагы окуучулардын ден соолугун сактоого багытталган.
- 2. Санитардык эрежелер төмөнкүлөргө карата санитардык-эпидемиологиялык талаптарды белгилейт:
 - - жалпы билим берүү уюмдарынын жайгаштыруу;
 - - жалпы билим берүү уюмдарынын аймагына;
 - - жалпы билим берүү уюмдарынын имаратына;
 - - жалпы билим берүү уюмдарынын имаратынын жабдууларына;
 - - аба-жылуулук режими;
 - - табигый жана жасалма жарыктандыруу;
 - - суу менен камсыз кылуу жана канализация;
 - - ылайыкташтырылган имараттарда жайгаштырылган жалпы билим берүү уюмдарынын жайлары жана жабдуулары;
 - - билим берүү процессинин режими;
 - - окуучуларды медициналык тейлөөнү уюштуруу;
 - - жалпы билим берүүчү уюмдардын санитардык абалы жана аларды күтүү;
 - - окуучулардын тамактануусун уюштуруу.
- 3. Санитардык эрежелер долбоорлонуп, иштеп, курулуп жана кайрадан конструкцияланып, башталгыч жалпы, негизги жалпы, орто (толук) жалпы билим берүүнү жүзөгө ашырып жана жалпы билимдин үч тепкичинин жалпы билим берүүчү программаларына ылайык билим берүү процессин жүзөгө ашырып жаткан жалпы билим берүү уюмдарына алардын менчигинин түрүнө жана формасына карабастан жайылтылат:
 - - биринчи тепкич - жалпы башталгыч билим берүү (мындан ары - билим берүүнүн 1-тепкичи);
 - - экинчи тепкич - жалпы негизги билим берүү (мындан ары - билим берүүнүн 2-тепкичи);
 - - үчүнчү тепкич - жалпы орто (толук) билим берүү (мындан ары - билим берүүнүн 3-тепкичи).
- 4. Санитардык эрежелерди талап кылуу ушул санитардык эрежелерди кабыл алууга чейин ишке киргизилген жалпы билим берүү уюмдарынын чектөө аймактарына жана жер тилкесине, оюн жана спорт аянтчаларына, кабаттуулугуна, топтомуна, бийиктигине жана бөлмөнүн аянтына таратылбайт.

▶ 2. Терминдер жана аныктамалар

- ▶ 1) **билим берүү** - инсанды, коомду жана мамлекетти гармониялуу өнүктүрүү максатында окуп жаткандардын мамлекет тарабынан белгиленген билим берүү деңгээлине жетишүүсүн тастыктоо менен коштолгон тарбиялоонун жана окутуунун тынымсыз, системалуу процесси. Билим алуу деп окуп жаткандардын тиешелүү документ менен тастыкталган белгилүү бир билим деңгээлине жетиши жана аны ырасташы түшүнүлөт;
- ▶ 2) **билим берүү программасы** - конкреттүү бир деңгээлдеги, багыттагы же адистиктеги билим берүү мазмуну;
- ▶ 3) **жарыктык коэффиценти (ЖК)** - айнек беттеринин аянтынын полдун аянтына карата катышы;
- ▶ 4) **атайын билим берүү** - ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү балдарды атайын же жалпы билим берүү уюмдарында окутуу;
- ▶ 5) **мектеп (жалпы) билим берүүсү** - тарбиялоо жана окутуу тутуму, ушул тутумдун баскычтарына шайкеш келүүчү коомдо активдүү иштөөгө зарыл билимди, жөндөмдү, практикалык ыкты камсыз кылат.

▶ **3. Жалпы билим берүү уюмдарын жайгаштырууга талаптар**

- ▶ Жалпы билим берүү уюмдарынын имараттары адамдар жашаган зонада, ишканалардын, курулмалардын жана башка объекттердин санитардык-коргоо зоналарынан, автобекеттерден, автомагистралдардан, темир жол транспортунун объекттеринен, метрополитенден, аба транспортунун учуу жана конуу маршруттарынан тышкары жайгашуусу зарыл.
- ▶ Шаардык жалпы билим берүү уюмдарын долбоорлоодо жана курууда мекемелерге жөө жетүү аралыгы 0,5 километрден ашпашы керектиги каралат. Айыл жергесинде жалпы билим берүү уюмдарынын окуучулары үчүн жөө басып жетүү төмөнкүнү түзөт:
 - ▶ - билим берүүнүн 1-тепкичинин окуучулары үчүн - 2,0 кмден көп эмес;
 - ▶ - билим берүүнүн 2 жана 3-тепкичинин окуучулары үчүн - 3,0 кмден көп эмес.
- ▶ 12. Жогоруда көрсөтүлгөн аралыктарда айыл жергесинде жайгашкан жалпы билим берүү уюмдарында окуган окуучулардын жалпы билим берүү уюмдарына чейин барып жана кайра келүүлөрү үчүн транспорт каражаты менен тейлөө зарыл. Бир тарапка жол жүргөн убакыт 30 мүнөттөн ашпашы керек. Үйдөн топтолуу жайга чейинки аралык 500 метрден кем болбоосу зарыл.

- ▶ **4. Жалпы билим берүү уюмдарынын аймактарына болгон талаптар**
- ▶ **Жалпы билим берүү уюмунун аймагын жашылдандыруу анын аянтынын 50%нан кем эмес эсебинде каралат.**
- ▶ **14. Бак-дарактар мекемеден 15,0 метрден кем эмес, ал эми бадалдар 5,0 метрден кем эмес аралыкта отургузулат.**
- ▶ **15. Жалпы билим берүү уюмдарынын аймактары төмөнкү зоналарга бөлүнөт: эс алуу зонасы, дене тарбия жана спорт зонасы жана чарбалык зона.**

- ▶ **5. Жалпы билим берүү уюмдарынын имаратына коюлган талаптар**
- ▶ Айыл жергесинде жайгашкан жалпы билим берүү уюмдарында бир класстагы окуучулардын саны 10дон ашпаса, окуу класстын 1 окуучуга болгон аянтынын ченеми бузулбаса, окуу класстарда гардеробдор (илгичтер же шкафтар) жайгаштырылат.
- ▶ Башталгыч класстардын окуучулары үчүн окуу класстары имараттын үчүнчү кабатынан жогору жайгаштырылбайт.
- ▶ Окуу кабинеттеринин аянты окуу процессинде колдонулуучу окуу куралдарды жана жабдууларды сактоо үчүн кошумча эмеректерди (шкаф, тумба, ж.б.) коюу үчүн керектелүүчү аянтты эсептебестен, 1 окуучуга 2,5 м²ден кем эмес, ал эми иштин топтук формасын жана жеке сабактарды уюштуруу да 1 окуучуга 3,5 м²ден кем эмес катыштан алынат.
- ▶ 36. Жалпы билим берүү уюмдарынын жаңы курулуп жана кайрадан конструкцияланып жаткан имараттарында окуу жайларынын бийиктиги 3,0-3,5 м. Класстарда окуучулардын эсептелүүчү саны бир окуучуга болгон аянтынын жана ушул эрежелердин 5-бөлүмүнө ылайык эмеректерди коюу эсебинен аныкталат.
- ▶ Спорттук залдардын аянты: 9,0x18,0 м, 12,0x24,0 м,
18,0x36,0 м, бийиктиги 6,0 м

- ▶ Окуу жайларында раковиналар окуучулардын бою-жашы боюнча өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен орнотулат: 1-4-класстардын окуучулары үчүн полдон раковинанын четине чейин 0,5 метр бийиктикте жана 5-11-класстын окуучулары үчүн 0,7-0,8 м бийиктикте.

- ▶ **6. Жалпы билим берүү уюмдарынын жайларына жана жабдууларына болгон талаптар**
- ▶ -тепкичтин окуучулары үчүн окуучулук эмеректердин негизги түрү болуп, үстү эңкейүүчү мектеп партасы болушу керек. Жазууга, окууга үйрөтүп жатканда мектеп партасынын үстүнүн эңкейиши 7-15 градусту түзүшү керек. Отургучтун алдыңкы чети партанын астына 1-номердеги парталардыкына 4 сантиметрге, 2-3-номердегилерге 5-6 сантиметрге жана 4-номердегилерге 7-8 сантиметрге кырыны керек.

Эмеректин номери	Бой тобу, мм	Столдун окуучуга караган четинин полго карата болгон бийиктиги, мм	Маркировкалоонун өңү	Отургучтун берки четинин полго карата болгон бийиктиги, мм
1	1000-1150	460	Кызгылт-сары	260
2	1150-1300	520	Кызгылт-көк	300
3	1300-1450	580	Сары	340
4	1450-1600	640	Кызыл	380
5	1600-1750	700	Жашыл	420
6	1750дөн жогору	760	Көгүш	460

- ▶ - эки орундуу столдордун катарларынын арасы - 60 сантиметрден кем эмес;
- ▶ - сырткы дубал менен жанындагы катардын арасы - 70 сантиметрден кем эмес;
- ▶ - ички дубал (тоскуч) же шкафтар менен жанындагы катардын арасы - 160 сантиметрден кем эмес;
- ▶ - акыркы столдор менен класстык доскага карама-каршы турган дубалга (тоскучка) чейин аралык 140 сантиметрден кем эмес, сырткы деп эсептелген арткы дубалга чейин - 100 сантиметр;
- ▶ - демонстрациялык столдон окуу доскасына чейин - 140 сантиметрден кем эмес;
- ▶ - биринчи партадан окуу доскасына чейин - 280 сантиметрден кем эмес;
- ▶ - акыркы отурган окуучунун окуу доскасынан эң көп алыстыгы - 860 сантиметр;
- ▶ - окуу доскасынын ылдыйкы чети полдон 70-90 сантиметрге өйдө болушу керек;
- ▶ Телевизорлор атайын тумбаларга полдон 1,0-1,3 м бийиктикте коюлат. Телекөрсөтүүлөрдү көрүүдө көрүүчүлөрдүн орду экрандан көрүүчүлөрдүн көзүнө чейинки 2 м кем эмес аралыкта жайгаштырылат.

- ▶ **7. Аба-жылуулук режимине болгон талаптар**
- ▶ Климаттык шарттарга карата абанын температурасы окуу жайларында жана кабинеттерде, психологдун жана логопеддин кабинетинде, лабораторияларда, актовый залда, ашканада, рекреацияларда, китепканада, кире бериштеги бөлмөдө, гардеробдо - $+18^{\circ}$ - $+24^{\circ}$ °C болушу керек; спорттук залда жана секциялык сабактарды өткөрүү үчүн бөлмөлөрдө, устаканаларда - $+17^{\circ}$ - $+20^{\circ}$ °C; уктоочу жайда, оюн бөлмөлөрүндө, мектепке чейинки билим берүү бөлүкчөлөрүнүн жана мектепке караштуу интернаттын жайларында - $+20^{\circ}$ - $+24^{\circ}$ °C; медициналык кабинеттерде, спорттук залдын кийинип-чечинүүчү бөлмөсүндө - $+20^{\circ}$ - $+22^{\circ}$ °C, душ бөлмөсүндө - $+25^{\circ}$ °C.
- ▶ Жалпы билим берүү уюмдарынын жайларында абанын салыштырмалуу нымдуулугу 40-60%ды түзүш керек, абанын кыймыл ылдамдыгы 0,1 м/секундадан көп болбошу керек.

**Сырттагы абанын температурасына карата өтмө шамал менен
желдетүүнүн сунушталуучу узактыгы**

Сырттагы температура, °C	Жаиларды желдетүүнүн узактыгы, мин.	
	кичине танапистерде	чоң танапистерде жана сменалардын ортосунда
+10дон +6га чейин	4-10	25-35
+5тен 0го чейин	3-7	20-30
0дон -5ке чейин	2-5	15-25
-5тен -10го чейин	1-3	10-15
-10дон төмөн	1-1,5	5-10

▶ **8. Табигый жана жасалма жарыктандырууга болгон талаптар**

- ▶ Окуу жайлар сол капталдан табигый жарык тийгидей кылып долбоорлонот. Окуу жайлар 6 метрден көп терең болгондо, оң тараптан жарык берүү түзүлүшүнүн болушу милдеттүү, анын полдон болгон бийиктиги 2,2 метрден кем болбошу керек. Негизги жарыкты окуучунун бет маңдайынан жана артынан берүүгө тыюу салынат.

▶ **11. Билим берүү процессинин режимине болгон гигиеналык талаптар**

- ▶ Окуу сабактары саат 8ден эрте башталбайт.
- ▶ 160. Өзүнчө сабактарды терең окутуу уюмдарында, лицейлерде, гимназияларда окутуу I-сменада гана өткөрүлөт.
- ▶ 161. Эки сменада иштеген уюмдарда 1, 5, бүтүрүүчү 9 жана 11-класстардын сабактары биринчи сменага гана коюлат.
- ▶ 162. Жалпы билим берүү уюмдарында 3 сменада окутууга уруксат берилбейт.
- ▶ 1-класстын окуучулары үчүн бир күндө 4 сабактан көп болбошу керек жана бир жумада 1 жолу дене тарбия сабагын эсептегенде 5 сабак коюуга мүмкүн;
- ▶ - 2-4-класстарга - 5 сабактан көп эмес жана бир жумада 6 күн окуса, 1 жолу дене тарбия сабагын эсептегенде 6 сабак коюуга мүмкүн;
- ▶ - 5-11-класстар үчүн - 6 сабактан көп эмес.
- ▶ 164. Сабактардын расписаниесин милдеттүү жана факультативдик сабактар үчүн өзүнчө түзүлөт. Факультативдик сабактарды милдеттүү сабактар аз болгон күндөргө коюу керек. Акыркы сабак менен факультативдик сабактын ортосунда 45 мүнөт тыныгуу болушу керек.

- ▶ Үй тапшырмалардын көлөмү (бардык сабактар боюнча) аны аткаруу үчүн кеткен убакыт төмөнкүдөн жогору болбош керек (астрономиялык саатта): 2-3-класстарда - 1,5 саат., 4-5-класстарда - 2 саат., 6-8-класстарда - 2,5 саат., 9-11-класстарда - 3,5 саатка чейин.
- ▶ Күндөлүк китептердин жана жазуу буюмдарынын салмагы төмөнкүдөн жогорулабашы керек: 1-2-класстар үчүн - 1,5 кг, 3-4-класстар үчүн - 2 кг, 5-6-класстар үчүн - 2,5 кгдан жогору, 7-8-класстар үчүн - 3,5кгдан жогору, 9-11-класстар үчүн 4,0 кгдан жогору

